

Areca (Areka)

čeleď: Arecaceae

Roste v od jižní Číny a Indie po Novou Guineu. Palmy rostou v podobě samostatných kmenů nebo v trsech. Kmen je kroužkovaný a na vrcholu nevytváří mnoho listů. Listy jsou zpeřené, obloukovité a lístky jsou poměrně široké. Květenství obsahuje samičí i samčí květy, vyrůstá naspodu osy koruny nebo od země u bezkmenných druhů. Plody jsou hruškovité. Nejznámějším druhem je *A. catechu*.

Vyhovuje ji vlhké tropické klima s vlhkou půdou a chráněné místo.

Množí se semeny, které se namáčí po dobu 48hod ve vodě o teplotě 30 - 35°C. Může se také nechat klíčit ve vlhkém mechu anebo jej mechanicky narušit. Výsev se provádí do směsi rašeliny a písku.

Areca abdulrahmanii

oblasti: Sarawak

Roste na Sarawaku v podobě palmy. Kmen dorůstá výšky do 2,5m při průměru kmene 1,3cm. Listy mají 7 - 13cm pochvu, řapík délky do 30cm, šířky do 3cm, čepel má délku 65 - 80cm, je zpeřená, tvořená 2 - 3 páry lístků vyrůstajících pod úhlem 30°, mají délku 35cm a šířku 3cm. Květenství má délku 10cm, stonek délky 1cm, průměr 3mm, samčí květy jsou 3laločné, samičí kališní lístky jsou dlouhé do 4,5mm, široké 3mm, korunní lístky jsou dlouhé do 4,5mm, široké 2,5mm. Plody jsou červené, mají délku 2,1cm a šířku 7mm.

Areca ahmadii

oblasti: Borneo

Roste na Borneu v podobě palmy. Kmínek je podzemní. Listy jsou dlouhé do 1m, řapík má délku do 42cm, šířku 5mm, čepel je zpeřená, tvořená 6ti páry úzce kopinatých lístků, bazální mají délku 45cm, šířku 1,5cm, koncové jsou dlouhé do 30cm a široké 6cm. Květenství má délku 20cm, listeny délky do 35cm, šířky 1,3cm, samčí jsou dlouhé 6cm, široké 1mm, samičí zelenavé, dlouhé 4mm, široké 1mm, 3laločné, kališní lístky 3, dlouhé 7mm, široké 3mm, korunní lístky 3, dlouhé 6mm, široké 2mm. Plody jsou růžovofialovočerné, dlouhé 4,3cm, široké 1,4cm. Semeno je úzké, dlouhé 2,2cm a široké 7mm.

Areca andersonii

oblasti: Sarawak

Roste na Borneu v podobě palmy. Kmen má výšku 2,5m, průměr 1,3cm. Listy jsou dlouhé 65 - 80cm, řapík má délku do 30cm, šířku do 3mm, čepel je zpeřená, tvořená 2 - 3mi páry lístků po úhlem 30°, terminální pár je laločnatý, dlouhý do 35cm, široký 3cm, spodní strana je hnědá. Květenství má 1cm stopku o šířce 3mm, samčí květ má 3laločný kalich, 3 korunní lístky délky 3,5mm, šířky 1,75mm, samičí květy mají kališní lístky délky do 4,5mm, šířky 3mm, 3 korunní lístky délky do 4,5mm, šířky do 2,5mm. Plody jsou červené, dlouhé do 2,1cm a široké 7mm.

Areca arundinacea

oblasti: Borneo

Roste na Borneu.

Areca bakeri

oblasti: Borneo

Roste na Borneu.

Areca brachypoda

oblasti: Sarawak

Roste na Borneu v podobě podrostové palmy. Kmen je podzemní, nad zem vyrůstá pouze do výšky 6cm při průměru 2,5cm. Listy mají 11cm pochvu, listy mají délku do 1,15m, z toho 41cm má řapík s průměrem 0,5cm, čepel je zpeřená, tvořená 10 páry lístků, terminální pár je laločnatý, horní strana tmavězelená a spodní bledší. Květenství je dlouhé do 50cm, má až 40cm stopku, samčí květy jsou stejně dlouhé i široké, kalich má délku do 2mm, je 3četně laločnatý, na okraji ochlupený, koruna má délku 3 - 5mm, šířku 3mm, korunní lístky jsou 3úhlé, samičí květy jsou široce eliptické, dlouhé 1,2cm, široké 5mm, kalich má délku 6mm, je ochlupený, kališní lístky dlouhé do 5mm, široké 6mm, korunní lístky jsou 3, dlouhé 9mm, široké 6mm. Plody jsou hnědozelené, dlouhé do 2,2 a v průměru mají 5mm.

Areca caliso

oblasti: Filipíny

Roste na Filipínách v podobě palmy s 1 zeleným kmenem. Dorůstá výšky 8m. Kmen má světlé prstence. Listy jsou dlouhé 2,4m, zpravidla vystoupavé, lístky jsou dlouhé 1m, směřují mírně šikmo od vřete, jsou symetrické, tmavězelené, úzce kopinaté, na vrcholu zpravidla zkosené, špičaté a spodní strana je světlejší. Plody jsou žluté až červené.

Areca camarinensis

oblasti: Filipíny

Roste na Filipínách.

Areca catechu (Areka obecná)

synonyma: A. catechu f. communis, A. catechu var. alba, A. catechu var. batanensis, A. catechu var. longicarpa, A. catechu var. nigra, A. catechu var. silvatica, A. cathechu, A. faufel, A. himalayana, A. hortensis, A. macrocarpa, A. nigra, Sublimia areca

oblasti: Afrika, Filipíny, Malajsie, Pákistán

Pochází z Afriky, Malajsie a Filipín. Dorůstá do výšky 10 - 15 (i 30)m při průměru tmavě zeleného kmene (10 -) 15 - 20 (i 30)cm s řídkými kroužky po opadaných listech. Listy vyrůstají po 8 - 10ks, jsou dlouhé 1,5 - 2 (i 4)m, zpeřené, tvořené 40 - 55ti úzce podlouhlými lístky délky 30 - 45 (i 60)cm, na konci jsou převislé, s vrtenem svírají úhel 45° a pochvy jsou dlouhé 75 - 90cm. Kvete malými žlutými nebo bělavými květy pod korunou v bočním květenství ze samčích i samičích květů, zprvu je vzpřímené, samčí květy mají velikost 5mm a samičí 1cm. Plody jsou žluté, oranžové nebo červené, vejčité, dlouhé 5cm a široké 5mm. V průměru mají 6cm a považují se za pochoutku. Ukřívají pecku velikosti 2,5 - 3cm.

Jejich pletivo se dříve (nyní již zřídka) využívalo ke žvýkání a výrobě arekové červeně. Důvodem jejího pěstování v celé tropické Asii, východní Africe a na mnoha ostrovech však není jen půvab, ale především semena. Arekové oříšky jsou totiž nezbytnou součástí betelového sousta, které slouží ve velké části světa jako povzbuzující prostředek navozující příjemné pocity a osvěžující dech. Betelové sousto se liší podle místa užívání, základem jsou však vždy listy pepře betelového a semena palmy *A. catechu*. Často se přidává vápno, gambirovník trpký, někdy také hřebíček, kurkumu, šafrán, dýňová semena, kardamom a další přísady. Sousto se připravuje tak, že se na povápněný list pepřovníku betelového vloží kus arekového semene spolu s příslušnou přísadou a pevně se zavine. Arekový plod nemá být úplně zralý, protože tehdy mají semena nejvyšší kvalitu a snadno se z plodu uvolňují. Semena se pění a suší, někdy se i spařují vroucí vodou. Účinnou látkou je především arekolin, tedy alkaloid obsažený v nezralých semenech palmy areky. Listy pepře betelového dodávají soustu vůni, silice se uvolňuje díky přísadě vápna. Delším žvýkáním se z arekových oříšků uvolňuje další alkaloid, arekaidin, barvicí sliny rudě a zuby načerno. Betelová toxikomanie se v Asii stala součástí různých zvyků a praktikuje se již několik tisíc let. Účinky betelu se projevují nejdříve nadměrným vylučováním rudých slin a nepříjemným podrážděním ústní sliznice. Později se dostaví velmi příjemná chuť, žvýkání vyvolává dobrou náladu a odstraňuje pocit hladu a vyčerpání. V Melanésii se betelové sousto žvýká při milování, na Srí Lance v buddhistických chrámech, jinde během léčebných rituálů, při odpočinku, po namáhavé práci a při všech možných jiných příležitostech, kdy si Evropan zapálí cigaretu. Nabídnutí sousta je i záležitostí společenskou a s jeho používáním se pojí i krásné nástroje - kleště na arekové oříšky a umělecky zpracované dózičky na listy i vonné přísady. Betel se v Asii tradičně užívá i léčebně. Umírněné žvýkání upravuje vnitřní látkovou výměnu, porušenou chudou a jednostrannou výživou. Doporučoval se pro zlepšení chutí k jídlu a proti střevním parazitům, především tasemnicím. Při nadměrné konzumaci však vyvolává únavu, tlak na hrudi spojený s pocením, nevolnost i mdloby. Arekové plody se používají také k barvení bavlny. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Alba'
- var. dwarf - zakrslý habitus

Má ráda světlo bez přímého slunce, avšak starým palmám plné slunce vyhovuje. Vyžaduje častou zálivku teplou vodou (voda může zůstat i v podmisce) a vysokou vzdušnou vlhkost kterou podporujeme mlžením. Během léta hnojíme jednou za 14 dní standardním tekutým hnojivem. Nesnáší nízkou teplotu, dopřejeme jí tedy teplotu ne nižší jak 15 °C. V zimě by se ideální teplota měla pohybovat kolem 20 (±3) °C.

Množí se semeny.

Areca celebica

Areca chaiana

Areca churchii

Areca concinna

oblasti: Srí Lanka

Roste na Srí Lance v podobě trsnaté palmy. Dorůstá výšky 4,5m při průměru zeleného kmene 5cm. Listy jsou rozkladité, mírně obloukovité, dlouhé 1,5m, zpeřené, lístky jsou zelené, dlouhé 45cm, vyrůstají v 1 rovině, bývají kopinaté s mírně rozeklanými vrcholy, vyrůstají asymetricky a jsou nápadně žilkované.

Areca congesta

Areca costulata

Areca dayung

Areca dransfieldii

Areca furcata

Areca glandiformis

Areca guppyana

oblasti: Melanésie, Papua-Nová Guinea

Pochází z Papui-Nové Guineje a Šalamounových ostrovů, kde je posvátná a vysazuje se na hrobech. Vytváří 1 kmen s chůdovitými kořeny. Dorůstá výšky 3m při průměru zeleného kmene s bělavými prstenci 7,5cm. Vytváří zpravidla 6 listů složených ze 4 - 5ti širokých tmavězelených hluboce třísnitých lístků. Květenství je vzpřímené, tvoří jej mnoho malých zelenobílých květů. Plody jsou červené a dlouhé 3 - 4cm. Semena se někdy používají jako náhražka za betelovou palmu.

Areca gurita

Areca hutchinsoniana

synonyma: A. mammillata var. mindanaoensis

oblasti: Filipíny

Roste na Filipínách. Vytváří 1 kmen. Dorůstá výšky více než 3m při průměru zeleného kmene 2,5cm s bělavými kroužky. Listy jsou dlouhé 1m, zpeřené, lístky jsou široké 2,5 - 5cm, prakticky ve tvaru S,

vrcholek je protáhlý a 2 vrcholové lístky jsou na bázi spojené.

Areca insignis

synonyma: *Gigliolia insignis*, *Pichisermollia insignis*

Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *insignis*
- var. *moorei*

Areca ipot

oblasti: Filipíny

Roste na Filipínách. Vytváří 1 kmen. Dorůstá výšky do 3,6m. Květenství tvoří slabé rozkladité větve a vlastní květy jsou bělavé. Plodenství je svazčité, vejčité a plody jsou oranžové nebo červené.

Areca jobiensis

Areca jugahpunya

Areca kinabaluensis

synonyma: *A. hallieriana*

Areca klingkangensis

Areca laosensis

Areca ledermanniana

Areca macrocalyx

synonyma: *A. jobiensis*, *A. macrocalyx* var. *aruensis*, *A. macrocalyx* var. *conophylla*, *A. macrocalyx* var. *intermedia*, *A. macrocalyx* var. *waigheuensis*, *A. multifida*, *A. nannospadix*, *A. nigasolu*, *A. rechingeriana*, *A. rostrata*, *A. torulo*, *A. warburgiana*

oblasti: Melanésie, Nová Guinea

Roste na Nové Guineji a Šalamounových ostrovech. Dorůstá výšky do 9m se zeleným kmenem s bělavými prstenci. Listy jsou dlouhé 1,8m, zpravidla vystoupavé, nejsou obloukovité, mohou mít mnoho až málo lístků různé šířky, občas jsou prakticky celokrajné, tmavězelené a spodní strana bývá světlejší. Plody jsou kulaté až eliptické a tmavěoranžové.

Areca macrocarpa

oblasti: Mindanao

Roste na Filipínách v trsech. Dorůstá výšky 6m při průměru kmene 15cm. Listy jsou dlouhé 2,4m, řapíky krátké, obloukovité, lístky husté, tuhé, vzpřímené, dlouhé 1m a vyrůstají ve tvaru V. Plody jsou eliptické, červené a dlouhé 7,5cm.

Areca mandacanii

Areca minuta

synonyma: A. amdjahii, A. bongayensis, A. hewittii, A. hullettii, A. tenella

oblasti: Sarawak

Roste na Borneu v trsech. Dorůstá výšky 1m. Listy jsou dlouhé 30cm, tvoří je 4 - 6 doširoka rozmístěných lístků, lístky jsou lesklé, zelené, mírně vejčité, na vrcholu protažené a ve vrcholovém páru tupé a rozeklané.

Areca mogeana

Areca montana

synonyma: A. latiloba, A. recurvata

oblasti: Jáva, Malajsie, Sumatra, Thajsko

Roste v Thajsku, Malajsii, Sumatře nebo Jávě jako 1kmenná palma. Dorůstá výšky 3,6m při průměru kmene 5cm. Vytváří zpravidla 6 vystoupavých mírně rozkladitých tmavězelených listů délky 1,2m, řapíky jsou dlouhé 30cm, lístky jsou dlouhé 40cm a dlouze špičaté. Květenství se objevuje na spodu osy koruny, větve jsou dlouhé 15cm, bělavé, vlastní květy jsou bílé a obojího pohlaví. Plody jsou vejčité a růžové nebo červené.

Areca multifida

oblasti: Papua-Nová Guinea

Roste na Papui-Nové Guineji v podobě palmy s 1 kmenem. Dorůstá výšky 3 - 3,6m při průměru zeleného kmene 2,5cm se světlešedými až bílými kroužky. Koruna je řídká, listy jsou dlouhé 1,8m, tvoří je až 60 lístků v širokých roztečích, lístky jsou čárkovité, špičky protáhlé, dlouhé 60cm a na mladých exemplářích jsou širší a na vrcholu rozeklané.

Areca nannospadix

Areca nigasolu

Areca novohibernica

synonyma: *A. guppyana*, *A. novohibernica* var. *salomonensis*, *A. salomonensis*, *Nenga novohibernica*

Areca oxycarpa

synonyma: *A. celebica*

Areca parens

Areca rechingeriana

Areca rheophytica

Areca ridleyana

Areca riparia

Areca rostrata

Areca salomonensis

Areca songthanensis

Areca subacaulis

synonyma: *Gigliolia subacaulis*, *Pichisermollia subacaulis*

Areca torulo

Areca triandra

synonyma: *A. aliciae*, *A. borneensis*, *A. laxa*, *A. nagensis*, *A. polystachya*, *A. triandra* var. *bancana*, *A. triandra* var. *laxa*, *A. triandra* var. *nagensis*, *Nenga nagensis*, *Ptychosperma polystachyum*

oblasti: Filipíny, Malajsie, Střední Asie, Thajsko, V Indie

Pochází z oblastí od Indie po Malajsii v podobě trsnaté palmy. Dorůstá výšky do 7 - 9m při průměru zeleného kmene 5 (i 7,5)cm s bělavými kroužky. Dokáže vytvářet chůdovité kořeny. Listy vyrůstají v počtu 6ks, jsou dlouhé až 2m, tmavězelené, řapíky mají délku do 30cm, lístky jsou uťaté a na vrcholu zubaté. Květenství tvoří samčí i samičí zelenobílé aromatické květy. Plody jsou vejčité, hnědooranžové až červenooranžové.

Areca triginticollina

Areca tunku

synonyma: *A. bifaria*

oblasti: Malajsie, Sumatra, Thajsko

Roste v Thajsku, Malajsi a Sumatře v podobě palmy s 1 tmavě zeleným kmenem šířky 5cm. Dorůstá výšky do 4,5m. Listy jsou rozkladité, dlouhé 1,8m, lístky jsou husté, lesklé, tmavě zelené, kopinaté, dlouze špičaté, dlouhé 60cm a ve tvaru mírně do S. Květenství jsou vějířovitá, vyrůstají na spodní osy koruny, tvoří je červené dužnaté větve, vlastní květy jsou bílé a aromatické. Plody jsou hnědozelené a dlouhé 5cm.

Areca vestiaria

synonyma: *A. henrici*, *A. langloisiana*, *A. leptopetala*, *A. paniculata*, *Drymophloeus vestiarius*, *Mischophloeus paniculatus*, *Mischophloeus vestiarius*, *Pinanga vestiaria*, *Ptychosperma paniculatum*, *Ptychosperma vestiaria*, *Seaforthia vestiaria*

oblasti: Melanésie, Sulawesi (Celebes)

Roste na Sulawesi a Molukách v trsech o šířce až 5m. Vytváří chůdovité kořeny. Dorůstá výšky do 10m při průměru kmene 10cm, který je výrazně kroužkovaný a v oblasti nasedání listů má sytou oranžovou až červenou barvu. Listy jsou dlouhé až 2m, úkrojky jsou zkoseně uťaté, na vrcholku zubaté, řapíky jsou krátké, oranžové až tmavě žluté. Květenství se objevuje naspodu osy koruny, obsahuje samčí i samičí květy v barvě žluté až oranžové. Plody jsou malé, žluté až oranžové, vejčité a seskupené do převislých svazečků. Patří k nejdekorativnějším zástupcům rodu.

Areca vidaliana

synonyma: *A. mammillata*

oblasti: Filipíny

Roste na Filipínách v podobě jednokmenné palmy. Dorůstá výšky 3,6m při průměru kmene 2,5cm. Listy jsou vystoupavé, nejsou obloukovité, dlouhé 0,9 - 1,2m, spodní listy jsou spíše rozkladité, řapíky jsou dlouhé 40cm, lístky jsou symetrické, zelené, kopinaté, dlouhé 30cm, mírně ve tvaru S, střední a spodní jsou dlouze špičaté, na vrcholu tlustější, svrasklé s malými vrcholovými zuby. Plody jsou široké 1,2cm.

Areca warburgiana

Areca whitfordii

oblasti: Luzon, Mindanao

Roste na Filipínách v podobě palmy s 1 kmenem. Dorůstá výšky do 10m při průměru zeleného kmene 20cm s bělavými kroužky. Listy jsou vystoupavé, řapíky dlouhé 15cm, lístky husté, tmavě zelené, kožovité, dlouhé 90cm, spodní strana je světlejší a střední nejdelší mají převislé špičky.

Další informace:

<http://database.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=845>

<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/375111-areca>

<http://exoticke-rostliny.atlasrostlin.cz/areka-obecna>

<http://jiho.ceskestavby.cz/rostliny/chrysalidocarpus-lutescens/>

<http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3rarc.html>

<https://www.rostliny.net/>